

● Bunker:
Kunst

○ Bunker:
Pneumaticon

Reinterpretace válečných bunkerů
v krajině současnosti

○ Lehké opevnění
● Těžké opevnění

○ Hranice

Na samém počátku existuje volná, svobodná a nekonečná krajina. Jednotlivá území do sebe navzájem prorůstají. Postupně vznikají první teritoria, která si začínají jednotlivci anebo společenstva chránit a kontrolovat. Teritoria jsou území ohraničená linií od okolního prostředí a „těch druhých“. Obvodová hraniční čára. Po jejím překročení jde o život.

Izolace od vnějšího prostředí je také výraznou vlastností člověka. Ta se primárně projevuje nejen v zacházení s krajinou, ale zrcadlí se přímo v podstatě architektury. Působením člověka se organická krajina trhá na kusy. Formálními zásahy dochází k reorganizaci geografických hranic a třští se v rozdrobenou geometrickou síť bez komunikace a vzájemných vztahů. Mluvíme o systému formálních hranic, které mají pod tíhou autoritativní a agrese smrtící čepel. Kletbou také bývá množství pokroucených osudů a tzv. postvězeňské trauma po několika následujících generacích.

○ Opevnění

Extrémní formou hraniční linie je její hmotné potvrzení. V protoarchitektonickém smyslu se jedná o zeď, v měřítku krajiny o opevnění. Na základě velkých vzdáleností v krajině jde o racionální systém odolných bodů, které kontrolují lineární prostor přilehlého území s mocí zabíjet. Vzniká tak nepropustná oblast, která brání nepříteli ke vstupu. Místo, které zmutovalo ve válečný prostor. Prostor škodlivý pro člověka. V období 2. světové války bylo tehdejší Československo nuceno bránit se proti vzrůstající agresi nacistického Německa. Během tohoto časového úseku jsme byli od okolního světa izolováni neprodyšnou hranicí posetou více jak 10 000 betonových bunkrů. Ty se v krajině objevují jako monumentální stavby s posádkami utajeni, obrany, přežití a smrti.

Československá obranná linie byla vybudována v letech 1936–1938 a byla považována za technologickou špičku své doby. Důvodem zastavení výstavby byly důsledky

zrádné Mnichovské dohody, na základě které připadla pohraniční oblast i se svými betonovými strážci nacistům.

Náštestí tato bojová linie nebyla v historii nikdy aktivována. Nyní je tato, ve své podstatě smrtící architektura, v pohraničních oblastech stále přítomná. Tato monolitická mementa, oplývající nejrůznějšími myty a tajemstvími, nadále přispívají k paranoické náladě už tak protiletatických a vykořeněných sudet. Napětí mezi sousedními státy už dávno pominulo. Hranice jsou zcela průchozí a válečné ohrožení našimi sousedy už nehrozí. Tendence současné Evropy směřují spíše ke srůstání, prolínání a vzájemnému přátelství. Naše generace má historické privilegium zcela otevřeného světa.

Jaká je tedy role těchto monumentálních mement v krajině současnosti?

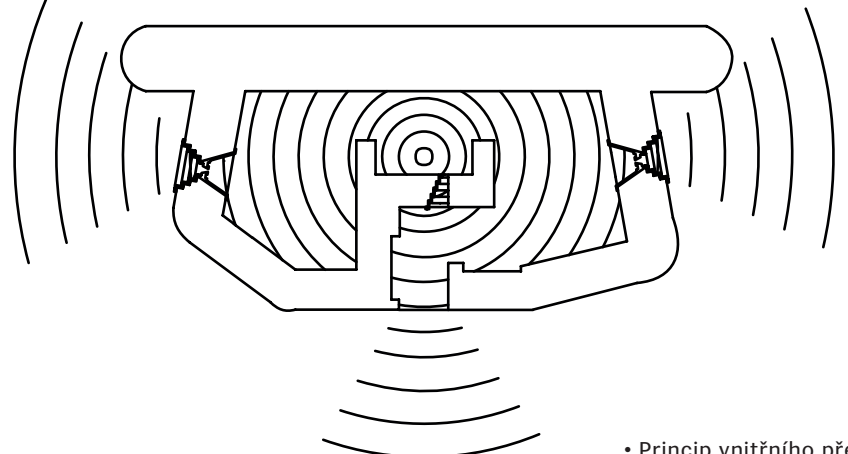
○ Bunker

beton • střílny • vchod • vzduch
přetlak • zbraň • munice • zásoby

Bunker je moderní monolitickou architekturou. Velice snadno můžeme najít podobnost s pravěkými megalitickými stavbami a jeskyněmi. Jednotlivý obal v sobě uzavírá prostor bezpečí, konstantního klimatu a tmy. Díky nejvyspělejší technologii a aplikaci těchto principů pro válečné účely vznikl doslova „stroj na přežití“. Tato architektura neobsahuje žádné příznaky identity ani estetiky. Architektonická forma bunkrů je modelována okolními geografickými vlivy. Typickými znaky jsou zesílené stěny směrem k nepříteli a orientace střílen pro smrtící křížovou palbu. Její osa definuje faktickou politickou hranici. Aerodynamický tvar betonového krunýře svými zaoblenými hranami snižuje míru poškozování střílnými zbraněmi a nevzná ostrý stín. Snahou bylo co nejefektivněji maskování v terénu. Neviditelnost.

Pevná betonová krunýř v sobě uchovává své vlastní autonomní klima. Pomocí důmyslné vzduchotechniky v sobě ve chvíli souboje objímá životadárny vzduch pro svou osádku. Pro případ útoku bojovým plynem, byl uvnitř vyvíjen přetlak. Ten měl být generován ručním ventilátorem.

Bunker je v podstatě tlustostěnou bublinou, ukryvající svou vlastní atmosféru před vnějším nebezpečím. Nicméně je pouze dočasná. Je možné v ní na čas přežít, ale nikoli bydlet.

• Princip vnitřního přetlaku

○ Airchitektura

vzduch • prostor • membrána

Téma vzdušné - pneumatické architektury bylo s velkým nadšením vyvíjeno v 60. a 70. letech, a to především v německých mluvících zemích uprostřed Evropy. Možná jako kontrast lehkosti k těžké válečné architektuře. Protiklad autoritářství.

Novátorskými osobnostmi byli především architekti a umělci Richard Buckminster Fuller, Hans Hollein, Haus-Rucker-Co a AntFarm. Ti oslavovali svobodu, individualitu a samotnou podstatu architektury - vymezení vlastního životního prostředí.

Princípem je vzduch vhnáný do lehkého membránového pláště nejružnějšího stříhu. Tvarové možnosti jsou vlastně nekonečné. Od primitivních geometrií až ke složitým organickým strukturám. Zdi se zde proměňují v jemně transparentní membrány. Ty v sobě obsahují celou přilehlou krajinu, a zároveň se z ní vymezují. Vytváří

svůj vlastní vzduchoprostor.

Velkou roli hrají také téma mobility. Tu umožňuje vysoká odolnost, lehkost a flexibilní materiál, který se snadno vejde do příručného zavazadla.

V souvislosti s bunkry, zde můžeme hovořit o absolutní architektuře, v tomto případě interpretující dva opačné póly.

smrt	•	život
hranice	•	cesta
válka	•	mír
diktatura	•	svoboda
stabilita	•	mobilita
tma	•	světlo
podzemí	•	nadzemí
zeď	•	membrána
izolace	•	otevřenost
neprůhlednost	•	transparentnost
neprůstřednost	•	průstřednost

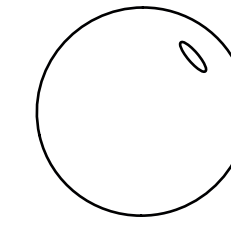
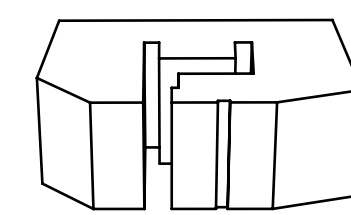
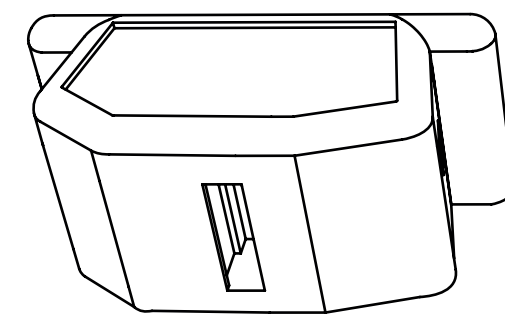
○ Bunker Pneumaticon

Nehybná, nepropustná a nepřátelská hranice se mění v trajektorii, v cestu. Lemovaná liniovou sítí bunkrů putuje skrze celé pohraničí. Tito betonoví průvodci krajinou nabízí svá němá univerzální torza a touží po kontaktu. Postrádají onen cenný životadárny vzduch, který mají za úkol chránit. Chybí jim ale zásadní orgán - plíce.

Zrovna jste svědky oživování mrtvých bunkrů svobodnou pneumatickou architekturou. Ta má schopnost symbioticky se přisát na válečný bunkr vz. 37 podél československé hraniční čáry a žít poutným životem. Potvrzuje jejich válečnou deaktivaci a motivuje aktivaci prostorovou. Vzniká moment, kdy přímo na palebné linii vyrůstají nomádské klimatrony umožňující život. Bunkry se tak stávají epicentry inverzních konotací. Epicentry svobody, pohybu, přátelství a sounáležitosti s krajinou.

Vnitřní přetlak expanduje objem vnitřního prostoru bunkru skrze stříly ven, kde je zachycen membránovou strukturou - abstrahovanou koulí. Edukativně tak reprezentuje poměr vnitřního prostředí v kontrastu ke svému hmotnému vymezení. Architektura bunkru se tak dostává do své negace.

Ať žije svoboda!

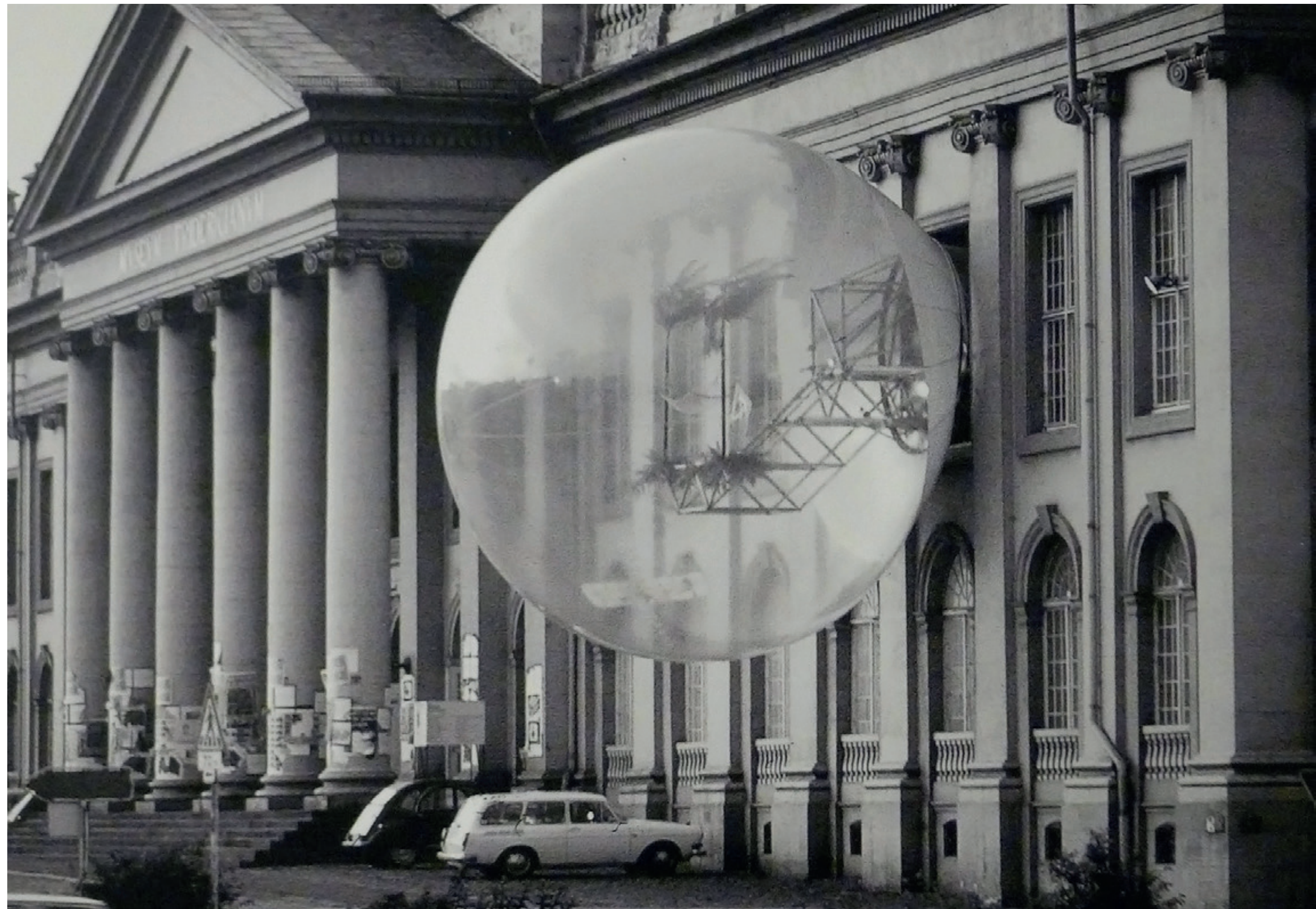

• Reinterpretace vnitřního vzduchoprostoru

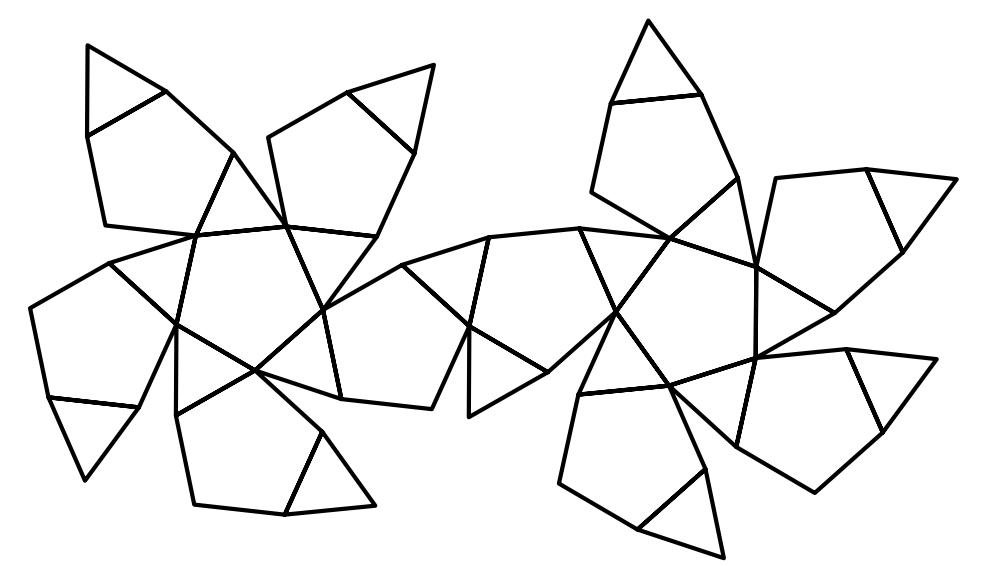
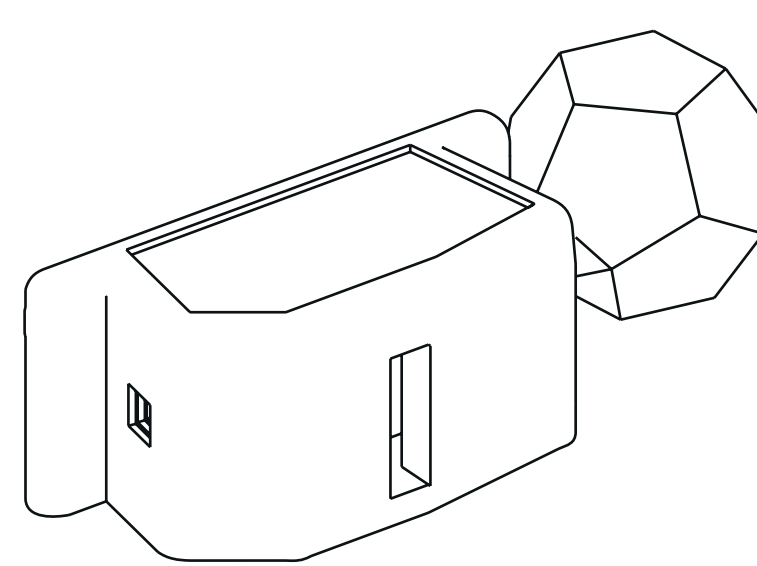
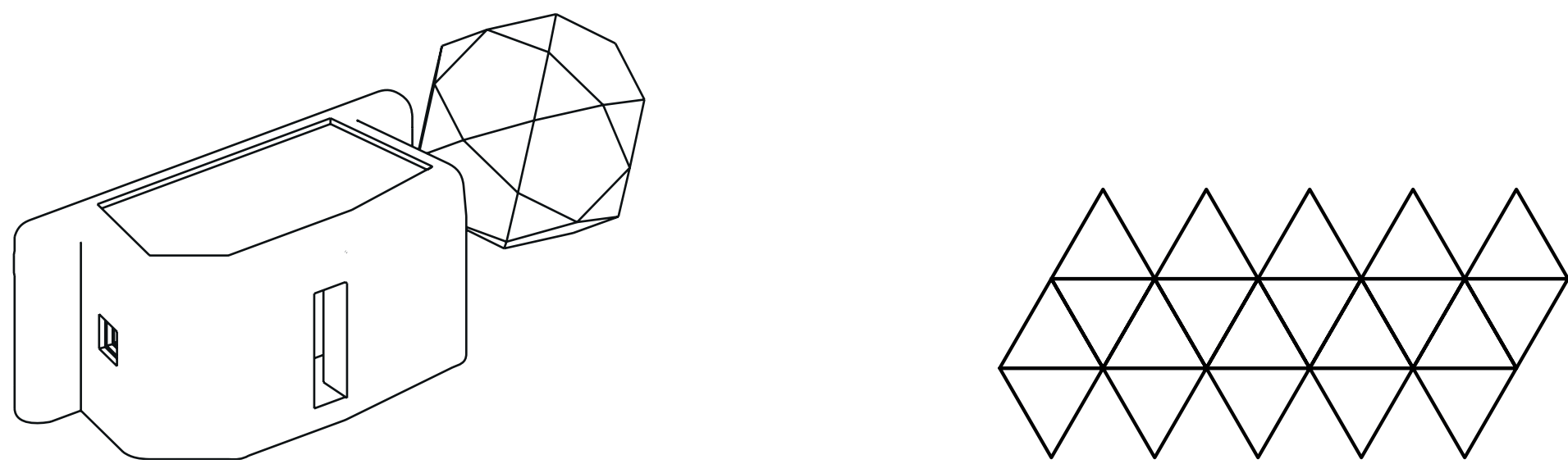
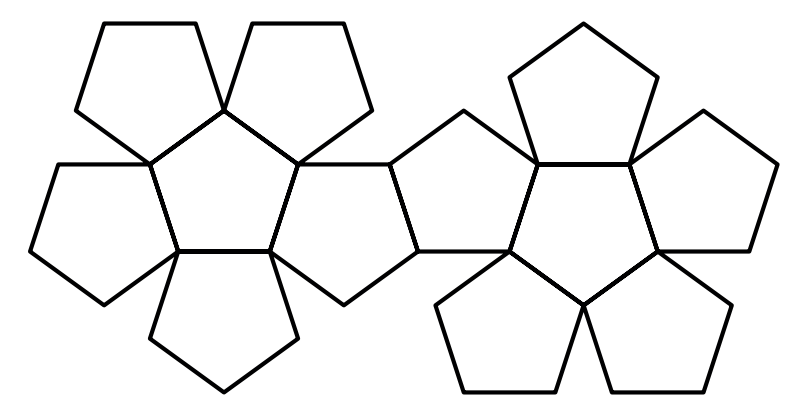
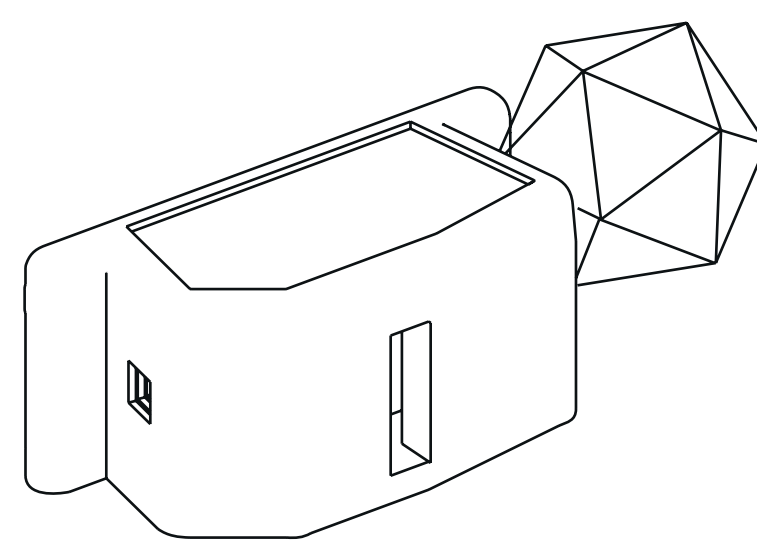
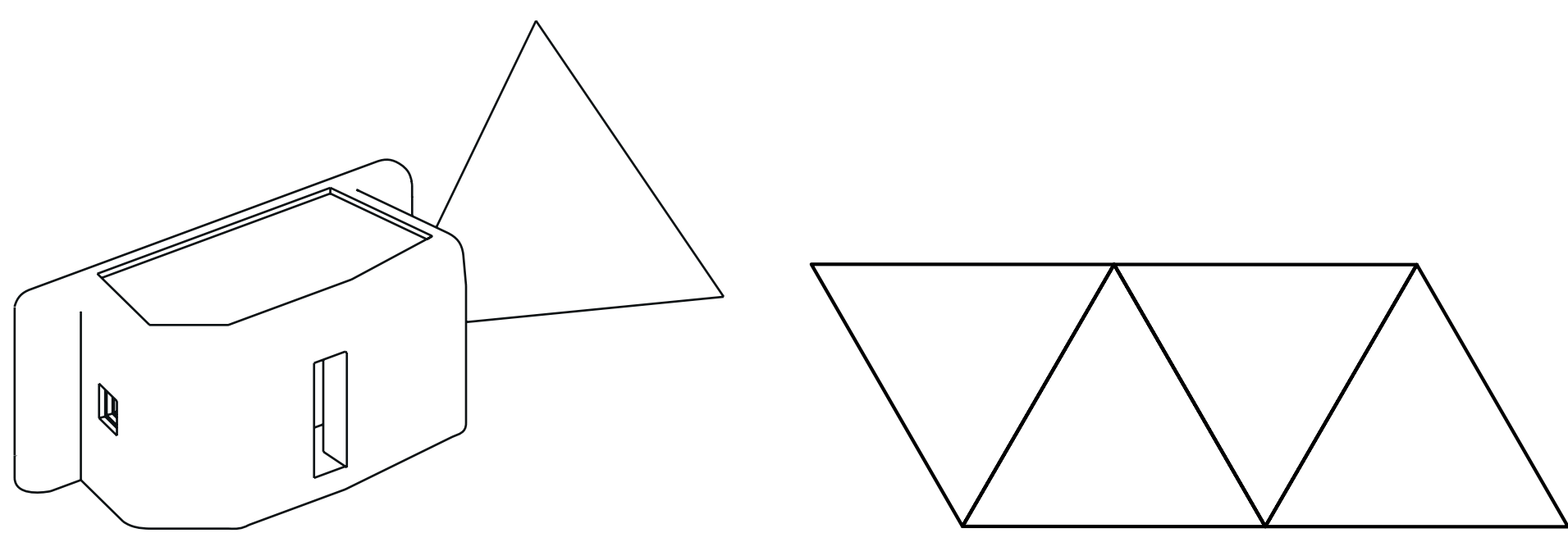

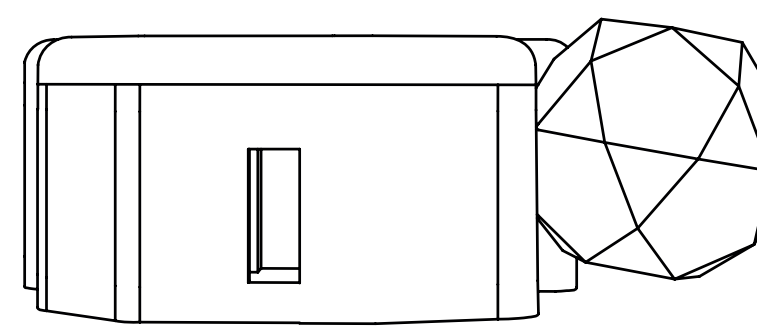
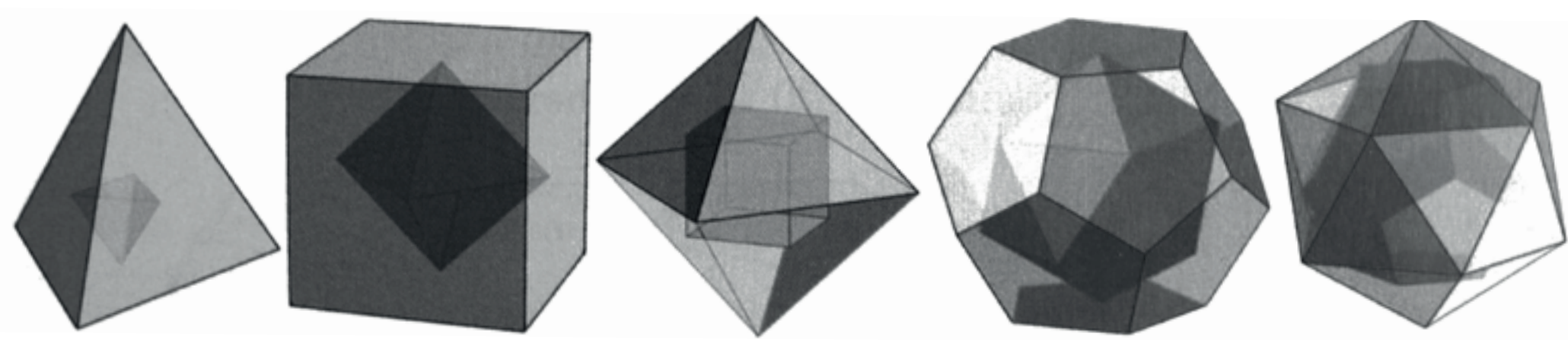
• Jean Siméon Chardin (1699-1779), Soap Bubbles

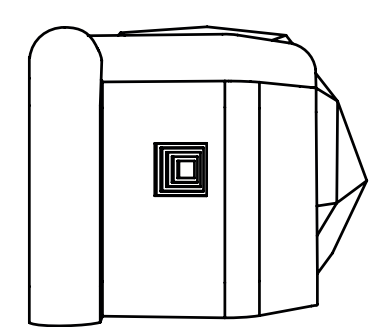
• Haus-Rucker-Co, Gase No. 7, Kassel, 1972

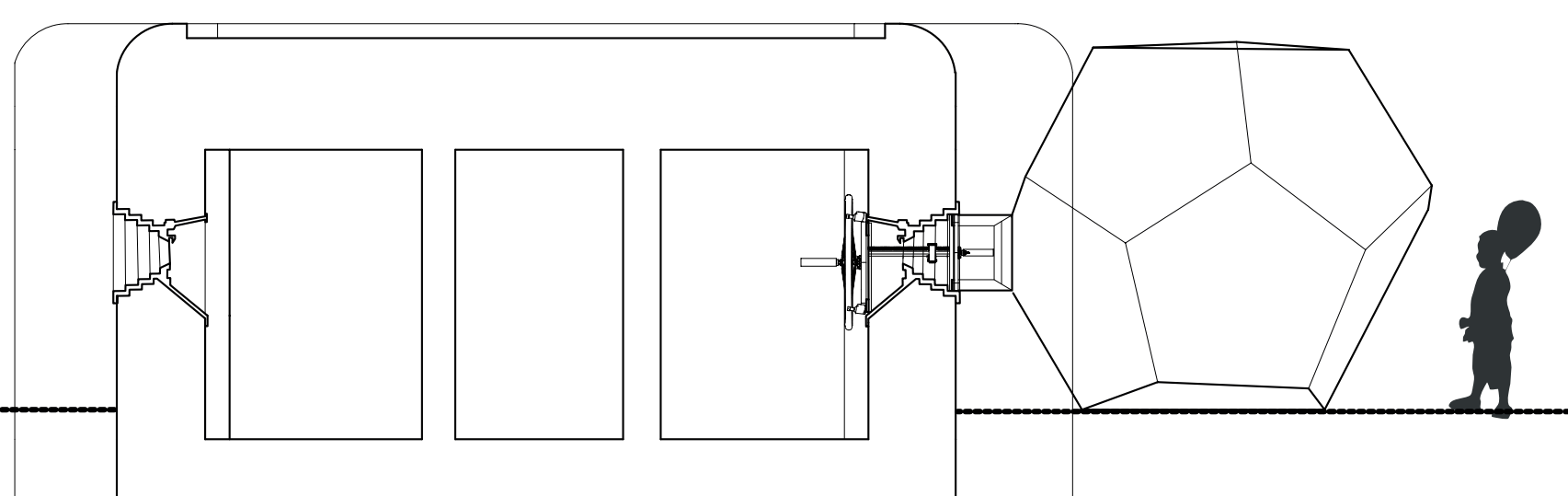
• Fabrikace

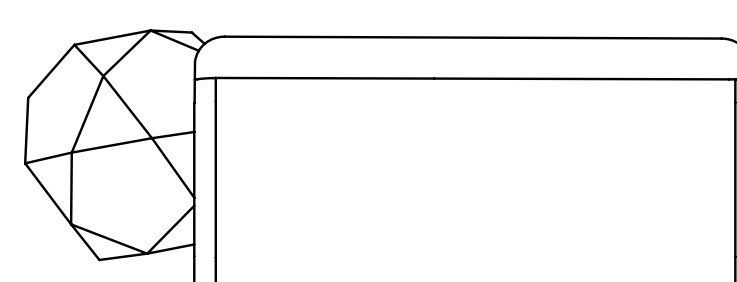
• Pohled - sever 1:100

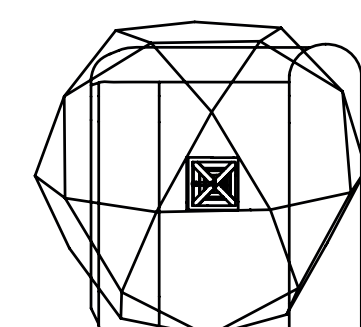
• Pohled - západ 1:100

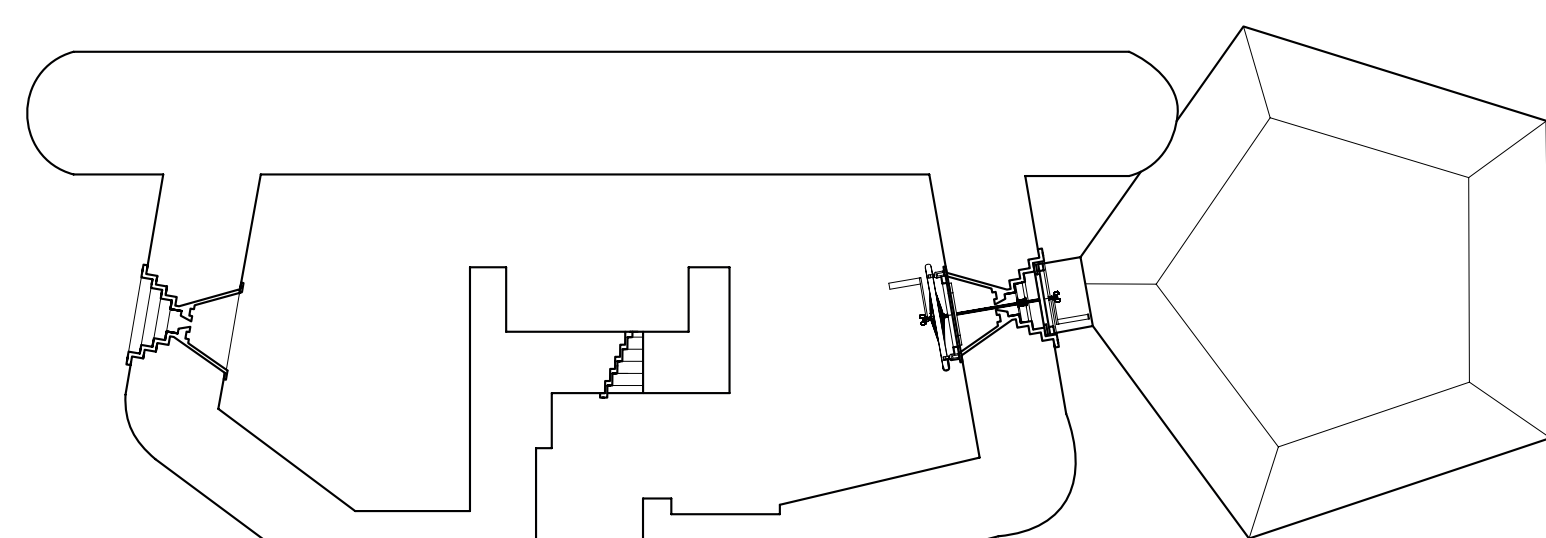
• Rez 1:50

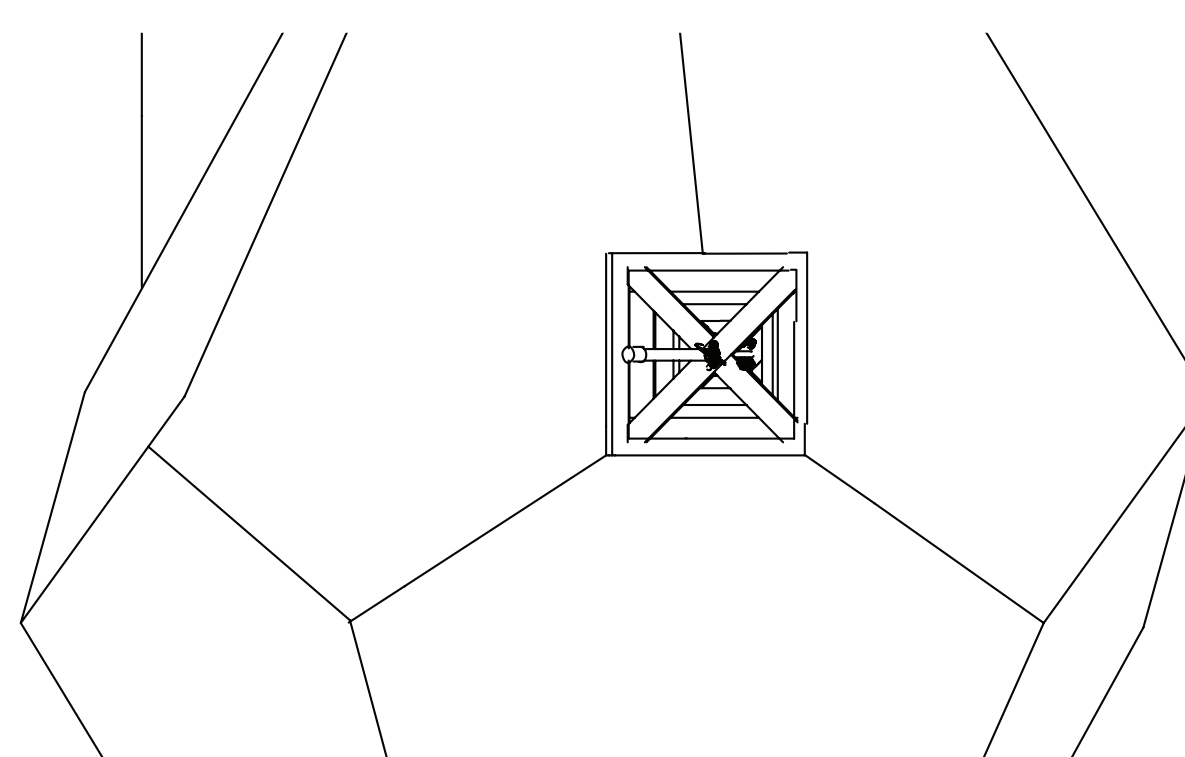
• Pohled - jih 1:100

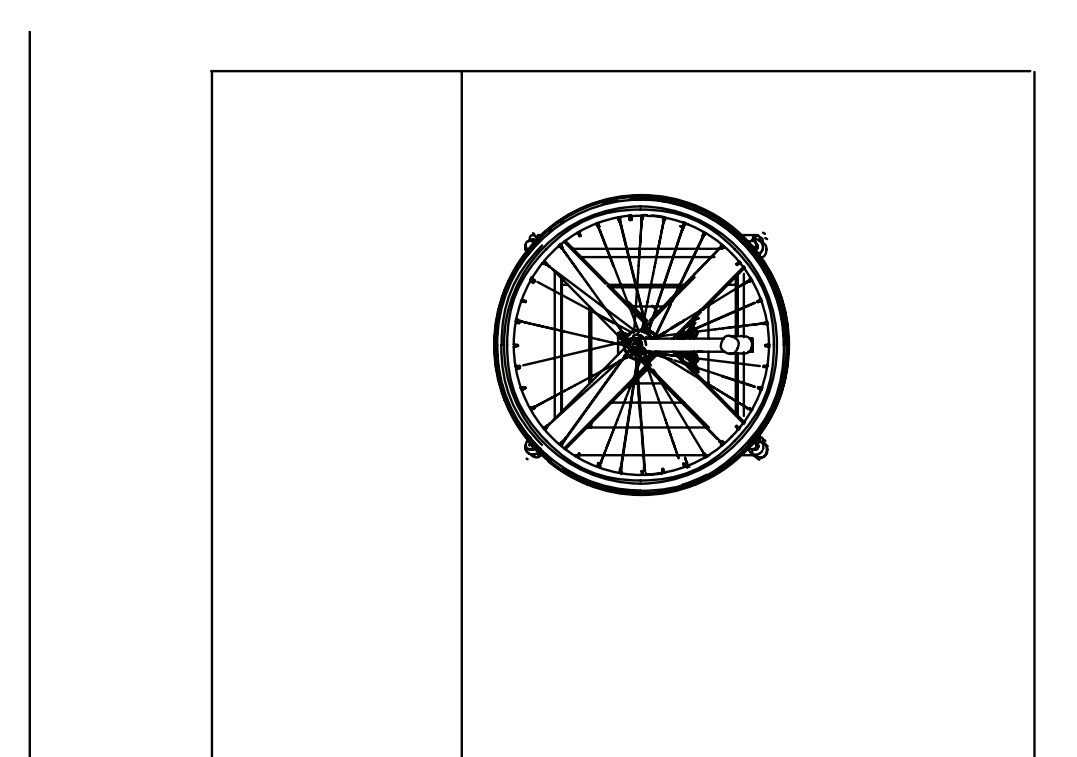
• Pohled - východ 1:100

• Půdorys 1:50

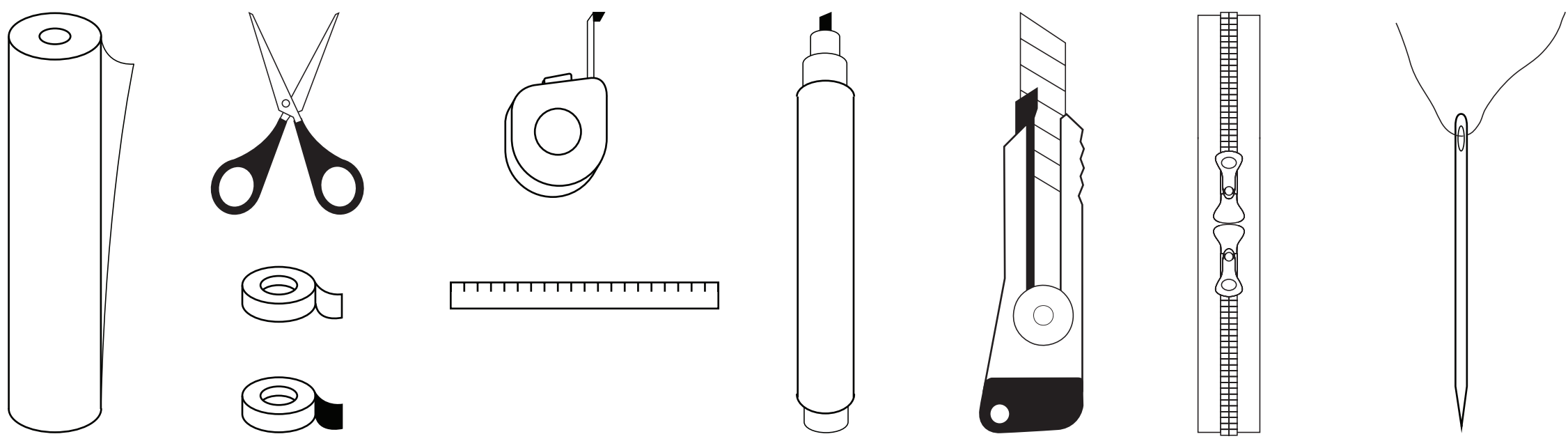
• Pohled - interiér 1:20

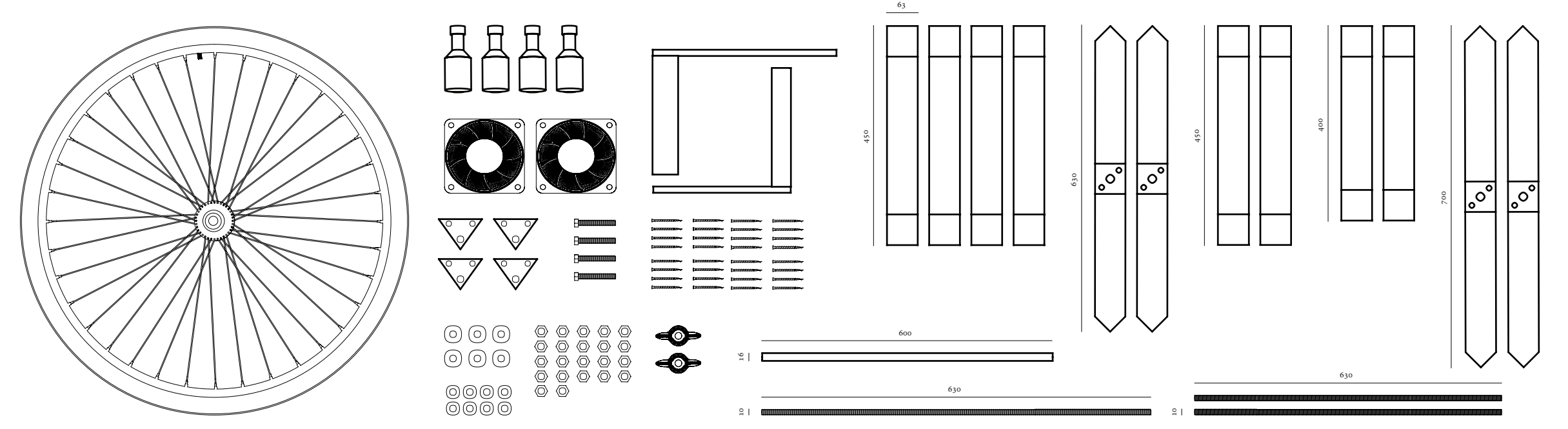
• Pohled - interiér 1:20

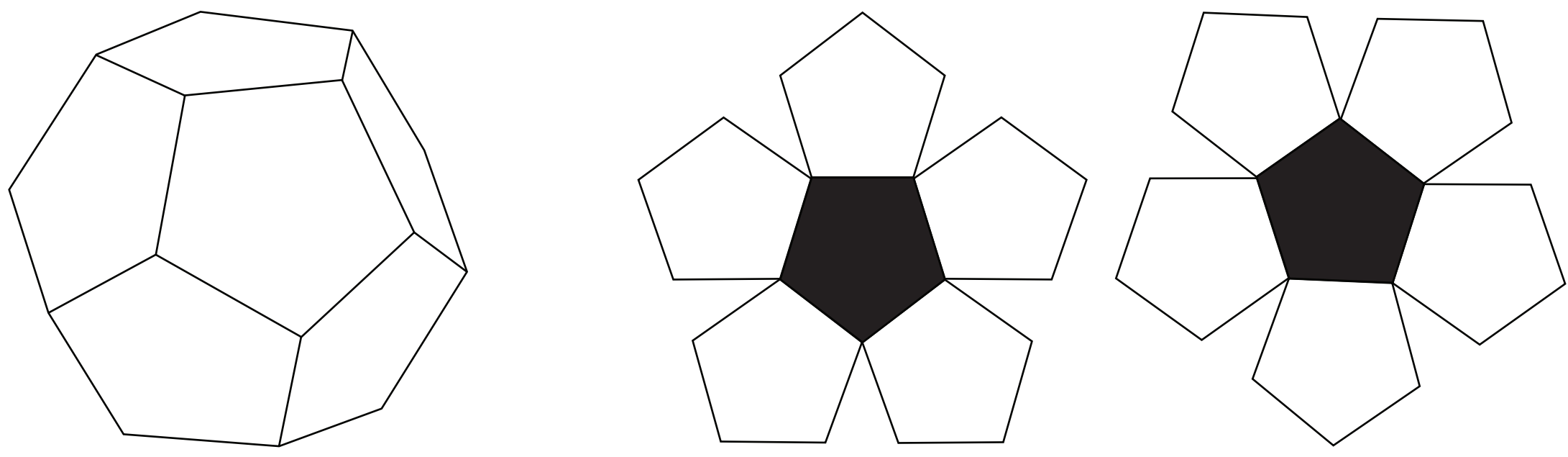
① Materiál

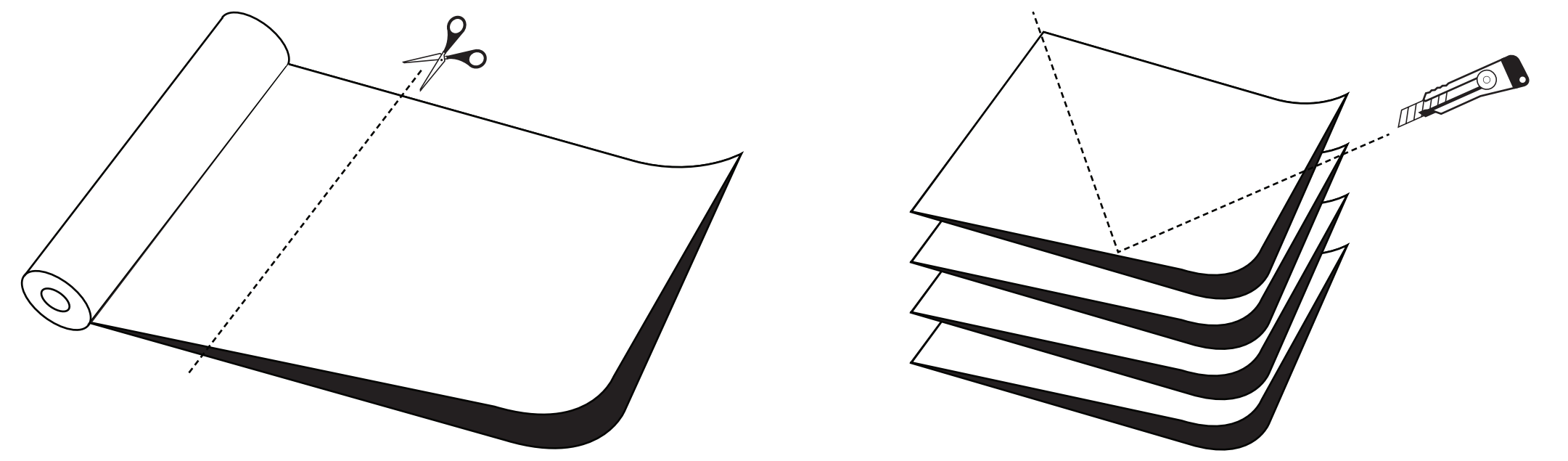
② Mechanismus

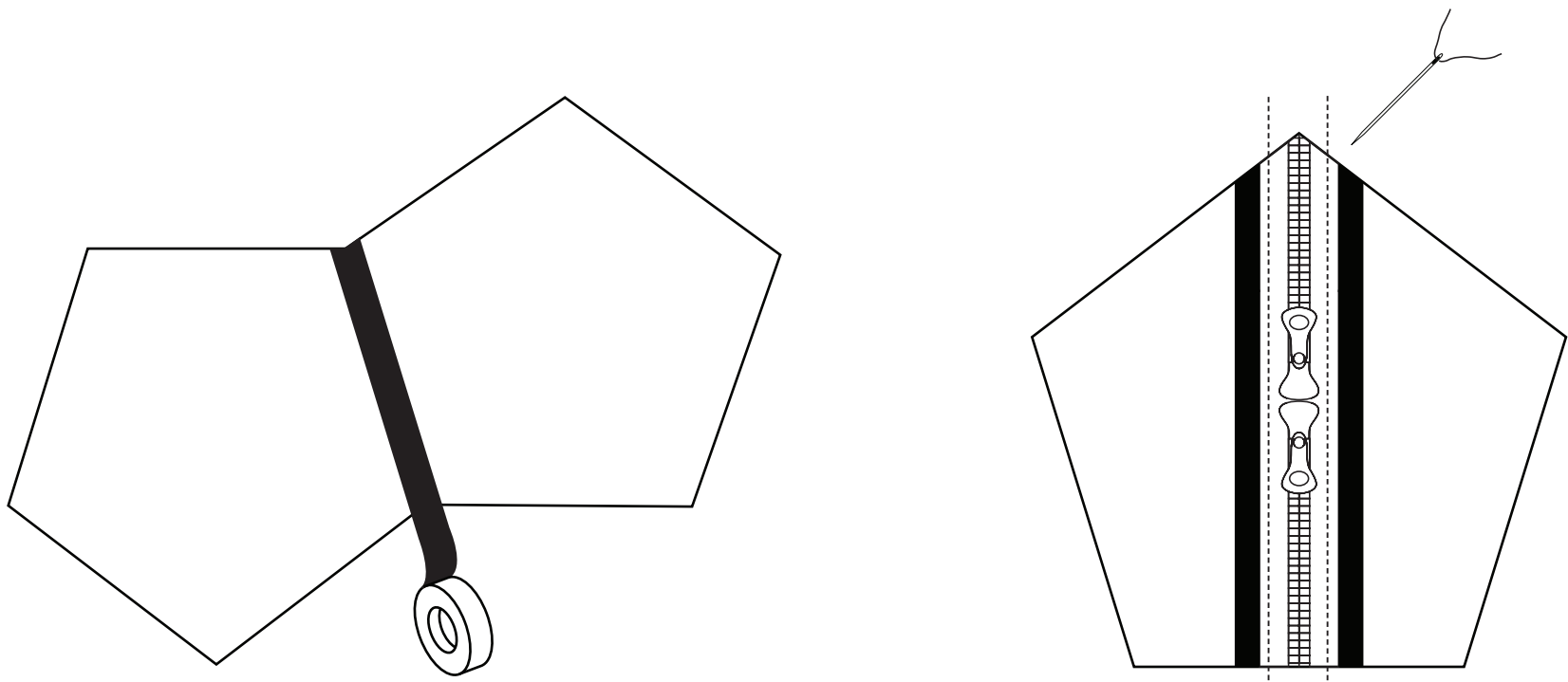
③ Střih

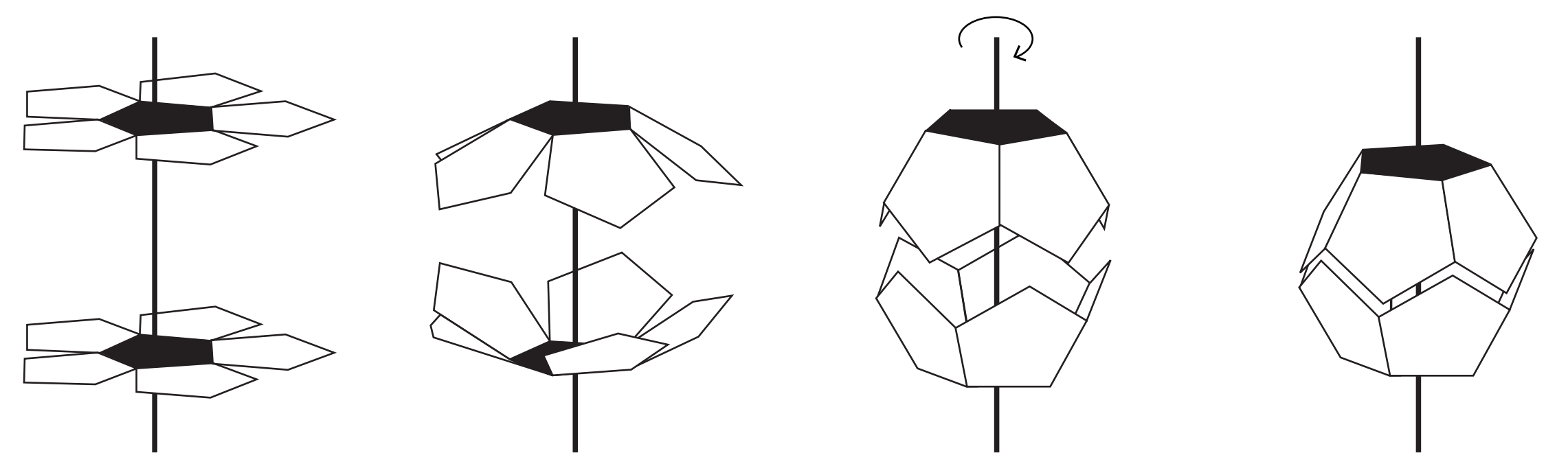
④ Formátování

⑤ Lepení a vchod

⑥ Kompletace

⑦ Instalace

